

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa".

Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši.

Kaj hočejo.

V včerajšnjem listu smo priobčili kratko poročilo o shodu, ki so ga imeli naši narodni protivniki velikonočni ponedeljek v ljubljanski kazini. Pravil je naš poročevalec tudi, in po vsej Ljubljani se potrjuje, da so se ob tej priliki organizirali. Pred poldnem namreč so „izvoljenci“ med ustavaki, na čelu jim e. kr. politični oblastniki imeli pri zaprtih durih in zaslonenih oknih, v polutemi, kakor kak „vehmgericht“ (v smešnej podobi) tih shod zavoljo agitacije. Mi narodnjaki moramo, kakor že večkrat rečeno, pozorni biti, da nas ne prenačijo in ne najdejo ne pripravljenih. Da pa se jim pri volitvah z vsemi močmi, z vsem naudušenjem in požrtvovanjem upremo, — na to nas mora ohrabriti pogled na to, kaj hočejo ti možje ustavovere in nemštva iz nas in naše zemlje narediti. To že zdavno vemo in pripovedujemo. O tem se ne damo prevariti z nobeno frazo o svobodi itd., z nobeno lepo obljubo. In — glejte, naši narodni protivniki sami so nepolitični in premalo zviti dovolj, da nam zopet in zopet z vso jasnostjo in — nesramnostjo povedo, kaj hočejo z nami storiti.

V zadnjem poročilu je bilo povedano, da je med kranjskimi ustavoverci in njihovim e. kr. birokratovskim pridevkom največje furore napravil govor mladega prvotnega Germana profesorja Aleksandra Suppána. Oseba tega človeka, kateremu staroslovansko ime (Župan) in njegova rodovinska pisma kažejo, da je slovanskega plemena če tudi se zdaj stavlja med boritelje roda, ki ima zaslugo, da je „faustrecht“ iznašel, nam je premala,

da bi se z njo pečali. Ali njegove besede so našle odmev med vsemi nazočimi ustavaki, te moramo smatrati za program nemškutarske stranke in na te besede moramo svoj narod upozoriti. In kaj je rekel? — Da je naša slovanska domovina najjužneje ozemlje **nemškega** oblastja („die südlichste mark des deutschen gebietes“). To se pravi dan denes, ko smo po zadnji veliki vojski videli, da požrešni pruski Nemec po tuji zemlji sega, ko smo tolikrat že čuli pruske „schmerzenschreie“ po Cis-lajtani — ravno toliko kakor: izdati nas hočejo počasi na Nemčijo!

Ti ljudje hočejo torej pred naš slovenski narod stopiti in mu priporočati take kandidate, kateri bi kot poslanci delali na to, da bode naša dežela res „južni del nemške države“. Da, oni že zdaj trdijo, da je del „nemškega oblastja“. Kdo, ki ima slovansko kri v žilah, ki ve na kak kruti in krvavi način je Nemec potlačil in potrl v 10. 11. in 12. stoletji Slovane na Labi in Odri — kdo naših bode to čul in šel volit kandidate ljubljanske kazine, kjer se je to govorilo in odobravalo?!

Ko bi kak Slovenec šel v Nemčijo in tam pridigoval, da je ta ali ona nemška zemlja „del slovanskega oblastja“, kaj bi Nemci z njim storili? Da nemški došlica ali kak narodnosten bastardat v slovanski zemlji, v Avstriji, kjer je večina prebivalstva slovanska, predrzne senas kot del nemškega oblastja proklamirati — to je samo pri nas, v ustavoverni z volilno reformo osrečeni Avstriji mogoče.

Mi smo Avstrijci, Slovanje, Slovenci.

Nemškega oblastja pri nas nemate iskati, pruskih ogleduhov, švabskih pijonirjev in hinavcev svobode ne potrebujemo. Za to bode in naj bo vsaka volitev pri nas protest proti tem in tacim za naš narod in za pravo Avstrijo veleizdajnim planom.

V Ljubljani 17. aprila.

— Ljubljanski dopisnik „Vaterlanda“ nij zadovoljen z nasvetom, v našem listu izraženem, naj se ustanovi poleg kolikor mogoče lokalnih volilnih pododborov še centralni volilni odbor za vse Slovence v Ljubljani. On svoje „gesinnungsgenosse“ pozivlje, naj na njegov svet samo v vsakem volilnem okraju posebne odbore napravijo, in k večjemu še po svoji milosti pripušča, da se za vsako deželo poseben centralni odbor osnuje. Torej mi zbiramo, mi bi Slovence radi zedinili, tu pa pride človek in raztresa ter pridiguje politiko „dežel“, domačinstva in cerkvenega stolpa. — Celo nemškutarji in Nemci centralne volilne odbore povsod za potrebne spoznajo. Kar je za vse stranke dobro, to ta „Vaterlandov“ razdrobljevalec ne prizna za slovensko narodno stranko, ki bi morala in mora kompaktno v boj. Centralni odbor je potreben že iz moraličnih obzirov, ker nas vse Slovence namreč proti vnanjemu svetu **edine** pokaže, da se ne bo govorilo samo o Kranjcih, Štajercih, Korošcih, Istranih, Goričanih, tržaških okoličanih. Držimo se dosledno narodnostnega programa zedinjenja! Poleg centralnega odbora so potrebni izvršilni pododbori ne samo v vsakem volilnem, temuč v vsakem večjem kraju sploh. Če bi

Listek.

Na črni zemlji.

Izvirno-slovenska novela.

(Spisal J. Skalec.)

(Dolge.)

X.

Anton je že več dnij na Dunaji. Hrup velikega mesta, nov življenski položaj, opravila, katera mu je oče bil naložil, ne dajo mu dosti premišljevat prigradeb zadnjega časa. Samo spomin na ubogo deklico mu teži srce.

Dojde mu pismo od očeta. Po raznih trgovinskih naročilih nadaljuje: „Ne bodem ti očital tvoje nepremišljenosti. Mlada kri je vroča kri brez presodka. Rad pozabim mladostno zmotnjava. Da ti pa tudi tvoja vest ne bode imela ničesar oponašati, naznanjam ti, da sem vse poravnal. Kupil sem tisto kočino in stari lisjak z ne manj zvito deklino sta že zapustila ta kraj. Zopet sem spoznal tukajšnje gnjusno ljudstvo. Za par umazanih

cvenkov prodado ti vse, sebe in otroke. Staremu sem dal štiri sto tolarjev; vsa ropotija še sto nij vredna. Mlada pa, kdo bi si mislil da je ta kmetska nedolžnost tako previhana, je rada vzela še posebej dvajset zlatov. Oba sta zdaj prav vesela. Zdaj poznaš take ljudi, na dalje se pa varuj enacih. Dragi moj sin! Kadar ti je volja, lahko se vrneš k nam. Mati žaluje po tebi in željno te tudi pričakuje Tvoj oče.“

Anton prebravši to pismo, s prva neče verjeti svojim očem. Da bi bila Jerica tako lehkomišljena! Bere še enkrat, tu stoji črno na belem: dvajset zlatov.

— Tedaj dvajset zlatov je tej nedolžni rožici veljala moja ljubezen! bitko kliče mladenič. In jaz, vse bi bil zanjo žrtvoval in vse jej verjel! Pa naj bode! Izbrišem jo iz svojega spomina, nehvaležno hinavko!

Anton se je zdaj sramoval pred svojim očetom, sramoval sam pred soboj, da je bil tako lehkoveren. Na mesto mehkočutja pa mu je zdaj stopil v srce nekaj gnjus; živ-

ljenje se mu je zdelo pusto in prazno, vse človeštvo zaničljivo.

V tem pride drugo pismo od očeta, v katerem Antonu med drugim naznanja, da lepa, bogata Ana, hči njegovega prijatelja, pogosto povprašuje po Antonu, da se vsi vesele njegovega skorajšnjega prihoda. Ako tudi Antonu, kar upa oče, Ana dopada, potem se dopolni najgorkejša želja staršem.

— Pač vse eno mi je, mrmra Anton, ali ta ali druga. Ako žele starši, dobro, storim jim to veselje. Kaj zato?

Anton se je že skoraj tri tedne na Dunaji mudil. Pisal pa je očetu, da še te dni do sobote zvečer se pripelje v Ljubljano nazaj. Ob enem dostavi, da se v vsem poda želji očetovej.

Staremu Menderju se lice veselja zasveti, ko to bere. Gre naznanjat prihod Antonov materi in Aninim staršem. Pogovore se, da hočejo nedeljo skupaj praznovati Antonu na čast. Stori se je, da so prepustili vso pripravo tej veselici gospici Ani.

V istem času je najbolj priljubljeni izlet

naš nasvet pal — kar pa ne bode! — bili bi samo „Vaterland“ pa nemškutarji zadovoljni.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 17. aprila.

Vse kaže, da **direktne volitve** ne bodo še le meseca oktobra razpisane, kakor je poročala „N. F. P.“, ampak že julija ali avgusta. Zato se centralisti povsod podvzujejo z agitacijo, da bi opozicijo prehiteli. Tudi mislijo v poletnem času lažje v kmet-skih občinah z oficijoznimi kandidati zmagati. Vest, da bodo volitve oktobra, se je nalašč razširjala, da bi opozicija bila zmotena in odlašala svoje priprave. Ako so ustavoverci res tako računali, utegnejo sami zmotiti se.

Državni zbor je zopet na Dunaji zbran. Gospodska zbornica ima 17. aprila 1. sejo po praznikih, v kateri je med drugim posojilo ljubljanskega mesta na dnevnem redu. Poslaniška zbornica se snide 21. aprila. Delegacije dosedaj še niso imele skupnih sej, pa tudi nobenih privatnih skupnih shodov, da bi se med soboj pogovarjali in zedinili o tistih točkah proračuna, o katerih so različnega mnenja.

„**Poljski** Dzennik“ očitá poljskim poslancem njihovo nedoslednost. Prva napaka je bila, da je delegacija vedno upala, da volilna reforma ne dobi cesarjeve sankcije; druga, da so Poljaki ostali v delegaciji še potem, ko so bili iz državnega zbora izstopili. Žuga pa še tretja in sramotnejša. Ako državni zbor v seji 21. aprila mandate poljskih poslancev za neveljavne spozna, bodo morali tudi delegacije zapustiti. In to ne bodo storili prostovoljno, ampak ustavoverci jih bodo sramotno izbacili. V tak čuden dilema je prišla poljska delegacija vsled svoje neodločnosti.

Federalistična **gališka** stranka je svoj program predložila o svojem času federalističnemu zboru na Dunaji. „Wand.“ priobčuje posamezne točke, katere se strinjajo s splošnim federalističnim programom. Glavna načela so med drugimi: samouprava in svoboda vseh postavno priznanih ver, svobodno razvijanje vsake narodnosti; samostojnost historično-političnih individualnosti (in narodnih individualnosti, moramo mi Slovenci dostaviti). Nagodba z Magjari naj se priznava (saj se do leta 1877 ne da spremeniti). V državni zbor imajo samo deželni zbori pravico, delegate pošiljati. V vseh zadevah, katere niso kakor skupne priznane, dajo postave deželni zbori v zvezi s krono. Skupne zadeve opravlja skupno ministerstvo;

Ljubljancanov bila vožnja v čolnih po Ljubljani. Ana si tedaj domisli, da gredo vsi skupaj po čolnih, kakor daleč jih bo veselilo voziti se. Tam kjer bodo izstopili, napravi se zabava na prostem.

Naroče dva večja čolna, enega za goste, enega za godbo, ter ju da okinčati z zelenim vejevjem in bandercami. Do nedelje bilo je vse uredjeno.

Anton se res pripelje v saboto, želno pričakovani in lepo pozdravljen po svojih starših.

Še isti večer mora z očetom k rodovini gospice Ane, katera sramežljivo gleda brhkega mladenčca. Antonu dopada čedna deklica, pa srce ostane mu hladno. Ko sliši, da je za drugi dan pripravljen izlet po Ljubljani, zavzame se, vendar se ne more braniti, da ne bi se udeležil.

Vsi so bili ta večer srečni; mati se nij mogla nagledati svojega sina, Mender pa mu je večkrat gorko stisnil roko in mehkim glasom rekel: Hvala, moj sin, hvala!

(Dalje prih.)

vse druge deželna vlada, katera je v svetovalstvu krone zastopana. Skupno ministerstvo je skupnemu parlamentarnemu zastopu, deželna vlada pa deželnim zborom odgovorna.

Razmera med **Magjari** in avstrijskimi **ustavoverci** zdaj nij več posebno prijazna. Nemci so Magjarem slabo hvaležni, da so jim ti Hohenwarta vrgli. Kjer morejo Magjarem polena pod noge mečejo. Ustavoverni listi, posebno „N. Fr. Pr.“ škoduje Ogrum kjer more, posebno v finančnih rečeh. Ključ k tej zastavici je lahko najti: vladno želni Nemec bi rad povsod, med vsemi narodi gospodoval. Dunaj če vsej monarhiji postave in povelja dajati. To sprevidevajo zdaj v tem trenutku tudi magjarski listi in „P. L.“ že žuga, da bi mogli Ogru nagodbo od 1. 1867 popustiti in se zvezati s federalisti. Ako bi to spoznanje trajno bilo in raslo, imelo bi (tudi po mnenji čeških in hrvatskih novin) velik in dobrodejen nasledek za nas vse. Samo da mi za zdaj brž še nemamo preveč upanja. Spoznanje je počasen sad, a mogoče da ipak pride.

Vnanje države.

Srbski knez Milan je 14. t. m. imenoval novo ministerstvo, ker so po smrti Blaznavaca običajno odstopili tudi drugi ministri. Prevzeli so: Ristič predsedništvo in vnanje zadeve, Jovanovič denarništvo, Tuzakovič notranje zadeve, Miloško Bešjanin vojsko, Alimpič trgovino, Stojan Novakovič naučne zadeve in Marko Lazarevič pravosodje. Novi predsednik Ristič je znan kot odločen slovanski politikar, vsi drugi ministri so baje zmerni liberalci.

O **bulgarskem** cerkveno-narodnem vprašanju se srbskemu „Vidovdanu“ iz Carigrada piše: V Ortačeji je bila pri eksarhu velika seja, pri kateri so bili tudi tukajšnji veljavni Bulgari. Sklenilo se je na novo Porto prositi, naj reši to cerkveno pitanje v duhu bulgarske samostalnosti. V slučaju, ako bi Turčija to še dalje odlašala, mislijo Bulgari svoje glavarje sklicati na posvet, kaj storiti. Neki se boje, da pride do nasilnega delovanja med Bulgari. To poslednje bi za Bulgare najboljšje bilo, ker onda bi se položaj vrlo brzo razčistil.

Ruski listi poročajo, da se je kivan-ski kan že zbal ruskih priprav. Obesiti je pustil nekatere, ki so mu svetovali vojsko, ter je vse ruske vjetnike izpustil in poslal generalu Kaufmanu. Teško mu bo de to prepozno kesanje pomagalo. — Znani Nečajevev, katerega je lani ciriška vlada izročila Rusiji, se je na poti v Sibirijo, kamor je bil obsojen od moskovske sodnije v prognanstvo, 11. t. m. ustrelil s samokresom, katerega je dobil od neznanih rok. — Ataman uralskih Kozakov je izdal proglas, po katerem navdušuje svoje Kozake v boj proti Kivanom, ter naznanja, da 5. t. m. prične operacije iz forta Embo. — Petrogradske novine prinašajo zanimivo pismo, v katerem dvajsetletno kozaško dekle, Ana Katarina Fnikova prosi dovoljenja, da sme kot prosti Kozak se udeležiti vojske proti Kivi. Vidi se, da so Ruskinje pogumne amaconke! —

Tudi na **Turškem** imajo novo ministerstvo. Veliki vezir Esad Paša, naslednik Mithada in Mahmuda, je bil že cez mesec dni od sultana zopet odstavljen. Njegov naslednik je Mehmed Rušdi Paša, dosedaj minister denarstva. Denarništvo bode najbrže Sadik Paša prevzel. — V Ruščuku zaprte Bulgare je pustil sedaj znani trinog Mithad Paša pripeljati v Carigrad. Teško bodo še kdaj gledali domovino!

Nemški zavezni svet je v odseku za pomorstvo in računstvo obravnaval vladni predlog o nemškem brodogradu. Po tem predlogu zahteva vlada: za zidanje pristanišč z dotičnimi napravami 72,812,500 tolarjev, redni proračun za brodogradje za leto 1874 5,430,027 tolarjev, izvanredni proračun za isto leto 3,643,200 tolarjev. Iz tega je razvidno, da bo stalo nemško brodogradje na leto zelo toliko tolarjev, kakor avstrijsko goldinarjev. Vrh tega pa zahteva vlada za leti 1873 in 1874

še posebej 18,019,300 tolarjev, ki se bodo baje vzeli iz rezervnega fonda iz francoske vojne odškodnine, iznašajočega 1 1/3 milijarde. Kar bo pozneje še treba, se bo vzelo tudi iz francoskih milijard, dokler bodo tekale, a potem bo treba iskati drugod, prišli bodo na vrsto nemški davkoplačevalci. In vse te ogromne svote so namenjene, da strohne z oklepimi fregatami, monitorji in drugimi izdelki modernega pomorstva v nemških lukah, kajti neumno je misliti, da bodo Nemci na morji kedaj kako rolo igrali, ker nemajo niti svetovne pomorske trgovine, niti izurjenih mornarjev. Vse dosedanje poskušnje Nemcev v tej zadevi so bile neizmerno revne. Opominimo le njihovega junaštva na morji v šlezvik-holštanski in zadnji francoski vojski. Ali Nemec mora povsod kričati in prvo rolo igrati tedaj tudi na morji, kar so že leta 1864 dobro karakterizirali angleški listi ko so pisali: „Der Ochs will gesattelt werden.“

Dopisi.

Iz Idrije 15. aprila. [Izv. dopis.]

(Ponenemčevanje) hočejo pri nas uradniki vedno bolj in bolj razširjevati. V šolah morajo se otroci nemški dan za dnevom bolj učiti. Že v 1. razredu morajo znati otroci nemški čitati tako gladko kakor slovenski! V višjih razredih pa je nemščina posebno negovana in protežirana, že realističnih predmetov morajo se otroci v nemškem jeziku učiti, če ravno potem stvari ne razumejo. To vse se godi na povelje bivšega slovenskega poslanca Lipolda, kateremu je vodja šole duhovnik Juvan vsikdar „pokoren“ sluga.

Na učitelje pritiska g. Lipold s posebnim veseljem. Veleva jim, da naj igrajo nemške igre v gledališči. Ako tega ne storé, kar pokliče je pred svoj „prestol“ na odgovor. Drug uradnik, g. Onderka, rodom Čeh, pozove učitelja k sebi zavoljo tega, ker se je v gostilnici nekoliko o nemški politiki izjavil. Gospodje uradniki, ako boste tako učiteljem svobodo kratili, zapustili bodo naše mesto, in potem znate Vi — podučevati.

Iz Ljutomera 15. apr. [Izv. dop.]

Pri nas imamo že več let 1. razred nižje realke. To šolo je bil ustanovil blagi Gottweiss s tem, da je podaril 8000 gld., da se z obrestmi tega denarja plačuje učitelj. Začetkom je bila ta šola jako slabo obiskana, a zdaj je število učencev vedno večje in večje. S tem pa je nastala potreba, da se šola razširi na več razredov ali da se prestroji v meščansko šolo. Te potrebe pa neče prevideti niti zastopstvo ljutomerskega trga niti cela šolska srenja. Od neke strani si dotični moške vedno prigovarjajo, da bi se kak resen korak storil, da dobi naš trg višjo šolo od narodne, vendar se dosedaj še nič nij ukrenilo. Prosili bi tedaj one moške, da bi se nekoliko v tej stvari potrudili hoteli. Saj vendar tudi oni spoznajo, da je v današnjem času šola neizmerne važnosti za napredek in prihodnost — v duševnem in materialnem obziru.

Iz Črnomlja 14. aprila. [Izv. dop.]

(Požar. — Dober svet kmetom. — Slabe ceste. — Žalostna prigodba.) Včeraj popoldne na vuzem je v Petrovi vasi, eno uro od Črnomlja, strašna nesreča žugala. Med obedom pokaže se na šopu hišne strehe kmeta Graheka, po domače Anzelin, ognjeni petelin, katerega je sosed zapazil. On stopi v hišo nesrečnega kmeta in reče: Vi jeste, nad glavo vam pa gori! Hišni ljudje pre-

strašeni planejo ven, da bi kaj rešili, ali zastonj je bilo, rešili niso nič razen živine in to, kar so na sebi imeli. — Žalostno je, da se še dobri kmetje nečejo zavarovati. Izgovarjanje, da se težko stibra plačuje, je prazno; toliko si vsak kmet že kako prihrani; samo treba, da pri svojem gospodarstvu umno ravna. Izreja naj si lepo živino, drevorede napravlja, vinorejo in sadjerejo poboljša, pota za se in živino popravlja in ne misli, kje bi zaklade našel in brez pridnosti in varčnosti obogatel. Zemlja ima dovolj zakladov, ona je plodna, samo obdelovati jo je treba; gole grunte s sadjem okinčati, ne pa eden drugemu poškodovati, kakor je pri nas žali bog grda navada. Zgodi se, da sosed, ako vidi pri sosedu lepo sadno drevo, kar mu ga pokonča, misleč: kadar in kar jaz nemam, zakaj bi ti imel, tedaj proč s koristnim drevjem. Kakor so naši stari živeli, bomo tudi mi; saj bog da, da vse raste. Tako bedasto govore nekateri kmetje in mesto delati gredo raji iskat zakladov pod zemljo. — Še pred nekaj leti so poleg razpela pri Tribniku, zaklada iskajoči ljudje poklekili in prosili: Bog daj in mamka božja, da „šac“ izkopljemo, ker smo tako potrebni denarja. — Pred nosom c. k. okrajnega glavarstva in cestnega odbora so tako slabe ceste, da so kola in konji v nevarnosti polomiti se. Poglejmo le ene dele ceste na primer pri Ivecovi pristavi in celo cesto za Vejami; in vendar smo dosta bogati — kamenja. Nič boljše nje čez kolenjski hrib voziti, po katerem je že živina se končala in ljudje si noge polomili. Hej, sosedi, spomnite se na pokojnega kreslavega Miljavca. Gotovo se boste poprijeli dela po ravnem za Vejami. Cesta potrebuje izdatne poprave. — Končno še eno žalostno prigodbo iz Črnomlja. Veliko sredo ob 11. uri ponoči je spravljala 15 letna deklica v hiši št. 2 ogenj iz pod kotla. Pri tej priliki se je njena obleka vnela. Deklica je hudo poškodovana, pa tudi njena mati, katera je skušala ogenj zadušiti.

Iz Budim-Pešte 15. apr. [Izv. dopis.] Pri nas imamo sedaj parlamentarne ferije. Delegacije zborujejo letos na Dunaji, naš državni zbor se je zavoljo njih odgodil, in ravno tako tudi obe kraljevinski deputaciji. Budim-Pešta ima zopet svoje navadno lice. In to svoje lice boče brž ko ne tam do jeseni obdržala, ko se bodo naši magnati zopet s svojih posestev, iz tople ali s potovanj v inozemstvo nazaj vrnili. Enaki filistersko-mirni značaj, kakor Budim-Pešta ima tudi ostala dežela, in sploh cela naša notranja politična situacija. Szlavy ima to zaslugo, da je politične strasti, katere je Lonyay skor do plamena razpihal, zopet utolažil. Hrvatje so mirni, ker imajo upanje, da se bo Rauchijska nagodba leta 1868 v prilog in pospeh narodnega napredka revidirala in s tem tudi narodna stranka do vladnega krmila prišla. Srbi tudi ne ropočejo več tako, kakor so ropotali pod Lonyayem in njegovim poverjenikom Majthenyjem. Dasiravno bodo zmirom raje v Belgrad gledali, nego v Budim-Pešto, je to njih gledanje v Belgrad denes pod Szlavyjem mnogo svoje demonstrativnosti izgubilo. Rumuni v Erdelji so sicer jaki na broji, pa kot političen faktor imajo še prav malo važnosti. Vlaho-Multanska država je še veliko pre-slaba, ka bi mogla naše erdeljske Rumune k sebi vleči. O Slovaki, teh slovan-

skih Lazarih je zopet vse tiho. Njim more naša vlada zadovoliti, če jim samo slovaške abecednike za šole dovoli. Vsi razni narodi naše države so denes upokojeni. Od leta 1860 sem nij bilo toliko sloge med njimi, kolikor je je denes. Mirno žive med soboj, kakor pastirji v Arkadiji. Pa tudi stranke v našem državnem zboru si ne kažejo več tako dolgih zob, kakor pod Lonyayem. Szlavyjevo ministerstvo more se s pravico imenovati ministerstvo utolaženja političnih strastij. Vse politične stranke so mu za to hvaležne. Ta politično medla situacija odseva in odmeva se tudi iz naših časopisov. Kako so v zadregi zavoljo pomanjkanja politične tvarine, vidi se iz tega, da so začeli tudi o malovažnih zadevah cele uvodne članke pisati. Samo en primer. Bitto je predsednik našega državnega zbora in ima kot takšen plačo letnih 12.000 gld. Te dni je pa ravno ta Bitto postal predsednik franko-ogerske banke z letno plačo 24.000 gld. Naši časopisi sedaj razglabajo, ali se dasta ta dva predsedništva v eni osebi zediniti, ali ne? Pač ubog predmet za žurnaliste.

V Banat je prišlo letos 18000 Bulgarov za obdelovanje vrtov. Vrtnarji iz Bulgarskega pridejo k nam vsako spomlad kakor lastavice, ter se s svojim zasluženim denarjem jeseni zopet na Bulgarsko vrnejo. Oni so delavni in zmerni. Če kak vrt prevzamejo, je njih prvo delo, da si vodo napeljejo. Naši vlastelini jih radi vdinjajo. Kako so pa naši Magjari nasproti njim leni! Bulgari so izvrstni narod, ki pri svojih lepih lastnostih ne more propasti!

Te dni je Jekelfassy, načelnik naše državne policije se v Zagreb odpeljal. Pravijo, da so ga neki molkli glasovi iz gornje vojniške krajine tje poklicali.

Domače stvari.

— (O potrebi narodnega jezika v šoli) piše profesor Heinrich — imenski brat ljubljanskega prof. Heinricha — tako-le v „Pester Lloyd“: „Mi imamo svoje samostalno politično življenje, ki je od onega vnanjih dežel znatno različno; verozakonski konflikti in borbe se kažejo celo drugače v duševnem življenji našega naroda, kakor se to onostran naših mej zgaja; naše družbinske razmere se razločujejo od onih naših sosedov, — in pri tem inviduelnem obrazu duševnega življenja naj bi se šolstvo kar tako meni nič tebi nič na tuja kopita nabilo, v tuje kalupje se vtaknilo? Izkusili smo, da se to do sedaj nij posrečilo; predkone bodemo tudi končno razumeli, da to sploh nij mogoče! Šolstvo, katero narodno nij, nema nobene podlage za svoje bitje; ono je umetna rastlina, katero prvi energični veter pomandrea. Hočemo torej za bodočnost vstvarjevati, moramo narodno življenje v šolo uvajati in organizacijo učenja ustvariti, koja nas spravi na lastno stališče, in vsled tega še le notranje samostojne in svobodne stori!“ — Kedaj pri nas nastavljeni prof. Heinrich tudi do tega spoznanja pride?

— (G. Gariboldi), vodja „krainischer Lehrerverein-a“, vabi učitelje tako-le k pristopu v svoje društvo: „Na ude našega društva se bode posebno oziralo, kajti vlada je na naši strani.“ O to dobro vedó kranjski učitelji, pa tudi vedó, da jih ljudstvo živi, in da imajo za blagor ljudstva delovati, a

ne za narodu pogubljive nemškutarske namene.

— (Sokolski večer) je 26. t. m. v steklenem salonu ljubljanske čitalnice. Reditelja sta gg. Juvančič in Srečko Noli. Program je jako zanimiv in mnogovrsten.

— (Rojanska čitalnica) bo imela 20. aprila tombolo ob 6. uri. Vabimo vse čestite ude, naj se v obilnem številu udeležijo. Odbor.

— (Iz Polčan) se nam poroča, da je vsled pritožbe v našem listu o neznanji slovenščine tamošnjih železničnih uradnikov, — vodstvo južne železnice brž poslalo posebnega revidenta, da se prepriča, je-li so te pritožbe resnične. Obljubil je, da se v kratkem slovenščine zmožen uradnik v Poličanah nastavi. Južna železnica bode s takim postopanjem gotovo ustregla javnemu mnenju. Želeli bi samo, da bi pritožbe povsod tako pošten odziv nahajale.

— (Med duhovnike) se je od lanskega pol milijona „za dobro državljansko (ustavaško) vedenje“ razdelilo kakor vladno poročilo kaže: na Kranjskem 8460, na Štajerskem 22.730, na Koroškem 17.620, na Gorškem, v Istri in v Trstu 18.990 gl. Obdarovanih prosilcev je bilo na Kranjskem 48, na Štajerskem 134, na Koroškem 156, na Primorskem 225. Vendar je dosta duhovnikov na Slovenskem za to „podporo“ prosilo; več kot smo mislili.

— (O živinski kugi na Kranjskem) poročajo zadnje „Nov.“ sledeče: Na Gorenjskem nij ne v Prašah, ne v Kranji, ne na Klanci, ne v Smledniku, ne v Ratečah nobeno govedo več zbolelo, kar je bila ubita bolna živina in vsa druga, ki je z bolno bila v dotiki. Ker je od tega časa tudi že preteklo mesec dni, je upati, da je zatrita kuga, ki je na Gorenjskem se vnela po nesrečnih 5 bušah hrvatskih. Al vnela se je zopet iz Hrvatskega zatrošena, v Javorici, neki vasi v občini Št. Jarnejski, v okraji krškem. Župan Št. Jarnejski je 6. dne t. m. naznanil okrajnemu glavarstvu, da je kmetu Jož. Žepanu v preteklem tednu zaporedoma poginilo 3 goved, ki jih je po odrti koži skrivé zakopal. Komisija je bolezen spoznala za pravo turško govejo kugo in vsled postave še ostalega voliča pobiti dala. — Kako pa se je kuga zatrosila v Javorico, nij še prav gotovo. Žepan trdi, da je 12. sušca kupil par volov na sejmu v Drnovem od neznanega mu človeka, ki je hryaški govoril. Okrajno glavarstvo pa tega ne verjame, ker na onem sejmu so bili žandarji, ki trdijo, da na sejm nij prišlo nobeno hrvatsko govedo, marveč je to verjetno, da je Žepan ona vola kupil naravnost v vojaški Granici, katera je sosedá kranjski vasi Javorici ter jih skrivé pripeljal na svoj dom, ali da ga nij zapazila srenjska straža ali da se je dala podkupiti in vola čez mejo kranjsko pustila. Žepan je zato zdaj v sodnijski preiskavi in to temveč, ker se je pregrešil zoper postavo, zatajil 3 krepanih mu goved in enega od onih dveh hrvatskih volov je 31. sušca na sejmu v Rovišu nekemu neznanemu mesarju prodal. Bati se je tedaj, da ne bi se bila kuga po tem volu še drugam zatrosila. Ker iz več krajev Kranjskega, posebno pa iz Oblok in okraja Loža na Notranjskem, tirajo živinski barantači na leto okolo 4000 volov v Trst, katere nakupavajo v reških okrajih, na Hrvatskem in bog vedi še

kje drugej, zaradi tega pa je nevarnost goveje kuge velika, zato je c. k. deželna vlada v Trstu oklicala, da nobena goveja živina, če tudi ima spričalo zdravja, ne sme v Trst in Gorico drugač, kakor po železnici, — sicer se taka živina barantaču vzame. Deželna vlada kranjska pa je tudi ukazala okrajnemu glavarstvu v Planini in Postojni, da po dotičnih županih ostro čujejo nad sleparskimi živinskimi barantači, ki naj se zaradi prestopkov postave kar brž ostro kaznujejo.

Razne vesti.

* (Absoluten despot.) Iz Ute se je zadnjič poročalo, da je Brigham Young, prorok, duhoven in kralj Mormonov, se mestu odpovedal. Sedemindvajset let je ta nenavadni človek kot absolutni despot nad ljudstvom vladal, katero se je v malo letih iz peščice ljudi naraslo za narod, ki šteje sedaj 100.000 duš. Leta 1846 je šel na čelu nekaterih sto iz Illinois in Missouri pregnanih fanatikov v še celo neznano pustino, ležečo med reko Missouri in znožjem Kamnenih gor, in začetkom prihodnjega leta sezidal je v prijetni dolini Solnega jezera mesto, v katerem je od tistega časa kot kralj in duhoven vladal, in je sedaj zapusti, ker želi ostali čas mirnejše preživeti. Bogastvo Brigham Young-ovo je bilo res veliko in je je baje razdelil med svoje 16 žene in 60 otrok. Vsa mormonska občina je bila od prve naselitve v Uti sužinja in hlapec temu možu. Za njega so delali Mormoni in njemu so morali desetino od vsega imetja odrajtovati. Ko so v Uti iznašli neizmerno bogastvo rudninsko, bil je Brigham Young prvi na tem polji bogastva. Najnovejša cenitev njegovega premoženja poroča o 18 milijonih funtov sterlingov. Vladal je ljudstvo strogostjo; ali pokorščino svojih podložnikov plačeval je z brambo in navodom k varčnosti in marljivosti, in to jim je pomoglo, njega obogatiti, ne da bi bili sami obožali. Njegovo glavno mesto bilo je v nekem oziru vzorno mesto; nij imelo nobenega reveža, nobene vlačuge, nobenega tatū. Brigham Young je 72 let star, in da se je sam odpovedal tega bodo zedinjene države vesele, kajti mormonstvo bode sedaj brez voditelja brčkone oslabele in propalo, ameriška vlada zgubi torej gnjilo in nevarno rast na političnem telesu.

Narodno-gospodarske stvari.

— V vinogradih na Štajerskem in Kranjskem je prva kop po večjem končana. Kdor dosedaj nij okopal svojih vinogradov, bode moral to delo opustiti, ako si neče sam na svojo škodo delati. Oka že ženejo in pri vsakem udarci odletevajo. Nekateri vinorejci se sicer tolaže s starim prigovorom: Eno oko doli, dva gori; pa se motijo. Mogoče, da ostale rozgve par grozdev več prirode, na mesto odbitega prvega oka pa ne bode zrastle rozgva, katera bi zrelega grozdja donašala. Gotovo je škodljivo za trto, ako se prva kop zamudi; pa še bolj škodljivo, ako se kopa, ko so rozge že po enem in dva palca dolge ter se pri vsakem udarci odbijó. Tudi se pri tako pozni kopi ne bi smele površne koreninice porezavati, ker je trs že močno v soku.

In kako se letos kaže v vinogradih? Kar sem imel te dni priložnosti jih pregledavati, sem na svoje veselje videl, da skoraj

vsa oka ženejo. Res, da razmerno je dosti manj šparonov ali konjev, kakor druga leta, vendar so oka na teh zdrava. Če bi se tedaj smela že sedaj kaka sodba o letošnji letini izreči, bi se ugodno glasila. Celo po dve rozgvi raste iz enega oka.

Vreme je jako ugodno in toplo, kakor meseca majnika; pa do treh ledenih možev Pankracija, Bonifacija in Servacija je še precej časa. Kop je bila letos povsodi trda in težavna. Po zimi nij bilo pravega mraza, zato tudi perst nij bila prhka in se je težko dala obdelavati.

Breskve in marilce kažejo dosti zdravega cvetja, tudi črešnje, zgodnje hruške in jabelka začno cvesti. Vse lepo kaže, samo da bi mraz vsega ne poškodoval. J. V.

Dunajska borsa 17. aprila.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	70 gld. 55 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	72 „ 90 „

1860 drž. posojilo	102	50	„
Akcije narodne banke	947	—	„
Kreditne akcije	332	75	„
London	108	80	„
Napol.	8	70	„
C. k. cekini	—	—	„
Srebro	107	80	„

Zobni zdravnik

docent dr. Tanzer

iz Gradca

ordinira v zobozdravniškem in zobotehničnem stroku vsak dan od 8. do 6. ure tu v Ljubljani, „Hôtel Elephant“ v 1. nadstropji, sobe šte. 20. (109—4)

Pomudek od 7. t. m. skozi tri tedne.

Oznanilo.

Podpisano ravnateljstvo daje s tem javno na znanje, da je zaradi odpotovanja gospoda Ferdinand Janovitz-a svojo

glavno opravilnico

gospodu Franc Šantel-nu izročila, kateri je pooblaščen, vsakojake zavarovanja za nas preskrbljevati, vplačila sprejemati in vse izterjevanja opravljati.

Dunaj, 8. aprila 1873.

Ravnateljstvo „Anker-ja“, društvo zavarovanja življenja in prihodkov.

P. N.

Na zgornje se opiraje si dovoli podpisani, se p. n. občinstvu za zavarovanje življenja in prihodkov priporočati in naznanjati, da je pooblaščen, denarje in ponudbe za zgornje društvo sprejemati, kakor bode tudi vselej pripravljen, vsa potrebna pojasnila dajati.

V Ljubljani, 15. aprila 1873.

Z vsem spoštovanjem

Franc Šantel,
glavni opravnik „Anker-ja“.

(114)

Menjavnica

„Wiener Commissions-Bank“,

Schottenring Nr. 18,

razpošilja

dobitne liste (Bezugs-Scheine)

na sledeče razpisane gruč srečok, in se morejo te sestave iz tega razloga najkoristnejši prištevati, ker je vsakemu posestniku takšnega dobitnega lista mogoče, vse glavne in postranske dobitke sam zadeti in razen tega obresti 30 frankov v zlatu in 10. gld. v papirju uživati.

Gruča A. (16 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 10 gld. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:
1 Spere. državno srečko po 100 gld. od l. 1860. Glavni dobitek 300.000 gld., z odkupno premijo potegnene serije 400 gld. a. v.
1 Spere. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.
1 vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev. Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.
1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitek 30.000 gld.

Gruča B. (13 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 6 gld. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče srečke:
1 Spere. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.
1 vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev. Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.
Sachsen-Meiningenska srečka. Glavni dobitek 45.000 gl., 15.000 južnonemške veljave.
Potem dobitne liste na peti del, 5pere. drž. srečke l. 1860. Mesečni obroki à 6 gld.
Potem dobitne liste na cele državne srečke l. 1864. Mesečni obroki à 10 gld.
Potem dobitne liste na pol državne srečke l. 1864. Mesečni obroki à 4 gld.
Potem dobitne liste na pol ogerske srečke. Mesečni obroki à 3 gld.
Potem dobitne liste na Brunsviške srečke 20 tolarjev. Mesečni obroki à 2 gld.
Potem dobitne liste na Insbruške srečke. Mesečni obroki à 2 gld.

Razen tega prevzame borzna pisarnica in menjavnica „Wiener Commissions-Bank“ vse kakor koli imenovane bankine, menjične in borzne opravila.

Potrjene menjice in priporočila se na vse velike mesta v Evropi in v Ameriki po najnižji ceni razpisavajo. — Naročila na tukajšnjem mestu in iz pokrajine se naglo, gotovo in natančno izvršujejo, in po borzni pisarnici nakupljene menjice in vrednosti se oziroma na vsakokratni položaj denarskega tržišča po najbolj dobropunih pogojih dajejo. Opraviški prostori so vsak dan od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer brez prestopa odprti.

Vnanja naročila

se natančno in tudi na povzetje izvršujejo. Zapisniki vzdigatev se po vsakem ždrebanji franco zastoj razpošiljajo. (80—15)

Tujci.

16. aprila.

Pri **Elefantu**: Jan iz Doline. — Knia iz Čabra. — Majti iz Prage. — Böhm iz Gorice. — Werzer iz Kostanjevice. — Wirk iz Gradca. — Gopsa Guldenprein iz Idrije. — Metzner iz Dunaja. — Hoffstätter iz Postojne. — Lenček iz Lož. — Škofič iz Kočevja.

Pri **Maliči**: Fitz iz Trsta. — Stranecki iz Idrije. — Blau iz Trsta. — Dolenc iz Ipave. — Oblak iz Novega mesta. — Spazzapan iz Vipave.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—41)

Pričujejoče ima črez tisoč bolnikov v ozdravljenji.